

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Studia in honorem

Видається з нагоди 70-річчя

від дня народження доктора філологічних наук, професора

Григорія Дмитровича Клочека

Серія:

Філологічні науки

Випуск 114

Кіровоград – 2013

ББК 83

Н 34

УДК 8

*Наукові записки. - Випуск 114. – Серія: Філологічні науки. –
Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – 364 с.*

ISBN 966-8089-24-3

До «Наукових записок» уміщені статті, у яких розглядаються актуальні проблеми сучасного українського літературознавства.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів та студентів філологічних факультетів, учителів-словесників.

***Випуск видається з нагоди 70-річчя
від дня народження доктора філологічних наук, професора
Григорія Дмитровича Клочка –
вченого-літературознавця***

Друкується за рішенням ученої ради
Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
(протокол № 8 від 25 лютого 2013 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Клочек Г. Д. – доктор філологічних наук, професор (відповідальний редактор).

Таран О.І. – кандидат філологічних наук, доцент (відповідальний секретар).

Семенюк О. А. – доктор філологічних наук, професор.

Лучик В. В. – доктор філологічних наук, професор.

Манакін В. М. – доктор філологічних наук, професор.

Ожоган В. М. – доктор філологічних наук, професор.

Марко В. П. – доктор філологічних наук, професор.

Панченко В. Є. – доктор філологічних наук, професор.

Поляруш О. Є. – кандидат філологічних наук, професор.

Романцевич В. К. – редактор.

Демченко С. В. – технічний редактор.

ISBN 966-8089-24-3

© Кіровоградський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка, 2013

6. Омельчук О. Національна ідентичність літератури у трактуванні Євгена Маланюка: Автореф. дис...канд. філол. наук: 10.01.06/ НАН України, Ін-т л-ри ім.Т.Г.Шевченка. – К., 2002. – 20 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Гольник Оксана Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури КДПУ імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: творчий доробок Є.Маланюка.

ЗМІСТОВА ПРАГМАТИКА ТЕКСТОВИХ СТРУКТУР ІНГЕБОРГ БАХМАНН

Іван ЗИМОМРЯ (Дрогобич)

У статті висвітлено змістову конфігурацію малої прози Інгеборг Бахманн на матеріалі оповідань «Юність в одному австрійському місті» («Jugend in einer österreichischen Stadt», 1959) та «Ви, щасливі очі» («Ihr glücklichen Augen», 1972).

Ключові слова: австрійська мала проза, творчість Інгеборг Бахманн, прагматика текстових структур, жанр, образ, мотив, інтерпретація.

The article deals with the analysis of the semantic configuration of the Ingeborg Bachmann's short story on the material of her texts «Youth in an Austrian Town» («Jugend in einer österreichischen Stadt», 1959) and «You happy eyes» («Ihr glücklichen Augen», 1972).

Key words: Austrian short prose, the works of Ingeborg Bachmann, pragmatics of the text structures, genre, image, motif, interpretation.

Системне осмислення особливостей взаємодії, що окреслює парадигму «автор – герой – читач», вагоме не тільки у вимірах сприймання її стратегічного наповнення на рівні рецептивної естетики, але й змістової прагматики текстових структур. Адже «кожний високохудожній літературний твір, – аргументовано наголошує авторитетний український літературознавець Григорій Клочек, – є неповторним явищем, пристосованим виражати неповторний художній смисл. І тому зв'язки між його компонентами також неповторні. Ось чому пізнання поетики високохудожнього твору як цілісної системи – це завжди відкриття» [3, с. 10]. Ця проблема має цілісне розкриття крізь призму співвідношень, що трактуються встановленням своєрідного наративного контакту між автором, героєм і читачем. Такий контакт скерований на його визначальну лінію, основу якої творить діалог. Йдеться про якісне розуміння – у ширшому плані – виявів діалогічності як масиву та його змістовно-сміслових ознак. Звісно, витoki філософії діалогу, сягаючи античних часів, нуртують передусім там, де пріоритетне місце посідає значущість художньої комунікації. Вона конкретизує органічний взаємозв'язок та його логіку, що спричиняє діалог у межах

концепту «автор – герой – читач». Тут варто згадати працю російського літературознавця Олександра Левідова (1895 – 1968) про системність названого поєднання, де художній образ відіграє роль проміжної інстанції у спілкуванні читача з автором як творцем мистецького тексту [4, с. 335–336]. Останнє постає певним зразком, коли вести мову про жанрово-стильові особливості творчості видатної австрійської письменниці Інгеборг Бахманн (1926 – 1973).

І. Бахманн дебютувала в австрійській літературній періодиці ще на зламі 40-х – 50-х рр. публікаціями прозових мініатюр «Паром» («Die Fähre»), «Чудова гра» («Das schöne Spiel»), «На небі й на землі» («Im Himmel und auf Erden»), «Берег» («Das Ufer»), «Усмішка Сфінкса» («Das Lächeln der Sphinx»), «Манекени Івіка» («Die Mannequins des Ibykus»), «Караван і воскресіння» («Die Karawane und die Auferstehung»), «Комендант» («Der Kommandant»), «Мені також судилося жити в Аркадії» («Auch ich habe in Arkadien gelebt»), «Крамниця з мріями» («Ein Geschäft mit Träumen»), «Кульгавий» («Der Hinkende»), «Вікно в Етну» («Ein Fenster zum Ätna»). До речі, цікаве свідчення про переорієнтацію художньо-естетичних принципів письменниці міститься в документальному фільмі «Не можу жити серед людей. Слідами Інгеборг Бахманн» («Der ich unter Menschen nicht leben kann. Auf den Spuren Ingeborg Bachmanns», 1980). Автор кінопортрета, німецький режисер, поет і літературний критик Петер Гамм, умонтував у свій фільм відверте зізнання І. Бахманн про абсолютну втрату привабливості поезії для її творчих змагань, оскільки, за її переконанням, вона досягла межі традиційних можливостей цього типу письма. Саме проза та її жанрові модифікації виявилися найбільш придатними для адекватного відтворення атмосфери суперечливої доби, яку характеризувала криза морально-етичних цінностей. За влучним спостереженням В. Вайсса, «Інгеборг Бахманн поєднує її нову форму метафоричного мовлення з пошуками сенсу людського життя, що перебуває під загрозою, або з елегійним наріканням щодо його втрати. Авангард у неї ніколи не відмежовується від історії, від традиції» [10, с. 206].

Попри те, що прозові здобутки І. Бахманн сприймалися її сучасниками з певною дистанцією, її твори постійно перебували в центрі літературознавчих дискусій німецькомовного ареалу. Варто підкреслити також той факт, що 1968 року вона була удостоєна Великої державної премії Австрії в галузі літератури. Це був справжній прецедент визнання її доробку на Батьківщині. Письменниці вдалося сформулювати нове естетичне мислення в австрійській літературі [8, с. 307], що справило помітний вплив на творчість Ельфріди Герстль, Ельфріди Єлінек, Барбари

Фрішмут, Марлени Гаусгофер, Маріанни Грuber, Анни Мітгуч, Елізабет Райхарт, Маргіт Ган [2, с. 193].

Художній ефект, що є вираженням творчої інтуїції, а водночас і «способом поетичного малювання» (І. Франко), відіграє істотну роль у прочитанні модельних візій факту. Аналогічний підхід дає можливість збагнути й принципово витлумачити творчий феномен І. Бахманн. Її художня інтуїція – стосовно активного світоспоглядання – спричиняє ефект конкретного співпереживання, сприйняття духу вічних, а не «мандрівних» істин. Усе це співвідноситься з естетичною, етичною та художньою функціями.

Осмислення людського буття, теперішнього й майбутнього людини, її прагнень та плінність психології особистості, – це ті питання, що творять основу творчості І. Бахманн. При цьому увагу письменниці привертає як вплив соціального середовища на формування особистості (приміром, новела «Гавкіт»), так й окремішне місце людини в суспільстві, коли в її внутрішньому світі співіснують емоціональна, волева, раціональна та ірраціональна стихії. Авторка уникає конформістських підходів, усталених поглядів на пошуки й сприйняття істини, історичної події, індивідуальної оцінки. Вона обирає складний шлях не тільки в змістовій конфігурації твору, а й у психологічній наповненості образу. Звідси – інтерес до знаків *інакшості* особистості. Їхнє розмаїття окреслює всебічні взаємини між людьми, мовами, культурами.

У художній світобудові І. Бахманн *інакшість* не набуває рис *привілейованого стану*; переважно вона залишається поза зоною осягнення й розуміння ближніх. Так, в оповіданні «Ви, щасливі очі» («Ihr glücklichen Augen», 1972) фізична вада – майже тотальна сліпота – стає невідлучною складовою гармонійної екзистенції головної героїні Міранди. Вона самоізолюється від зовнішнього світу, що пропонує для неї тільки маргінальну позицію неповноцінної людини. Прив'язаність до обмеженого оперування образами реальності, які Міранда помножує завдяки їхньому розшаруванню на нюанси чуттєвого сприйняття, є своєрідною гарантією меланхолійного, тужливого, але спокійного існування. Розчинившись у ньому зі своїми сумнівами, тривогами та болями, героїня остерігається будь-яких дислокаційних змін свого «Я». Вона переконана в принадах того, що «dieses genaue Sehen ihr erspart bleibt und ihr Gefühl dadurch nicht beeinträchtigt und geschwächt werden kann» [6, с. 78] / «цей точний зір її оминув і через це її відчуття не піддається спотворенню та послабленню». Відфільтроване бачення дійсності як ворожого простору, що розкривається їй крізь лінзи окулярів, викликає мимовільний рефлекс відчуження й відторгнення. Таким чином, чуттєвий досвід – ураз з інтенсивними естетичними враженнями та життєвими ілюзіями – творить для Міранди основу для оманливого добробуту, а

оптичні та візуальні образи – для перспективи зіштовхнутися з межовими ситуаціями, «зазирнути до пекла» [6, с. 78], спостерегти «нещасливі, віроломні, приречені, списані приниженнями або злочинами обличчя, невиспані писки» [6, с. 79].

У творі І. Бахманн в оригінальний спосіб відлунюють ідеї визначного німецького філософа та соціолога Георга Зіммеля (1858 – 1918), низка праць якого присвячена окресленні ролі інакшості в суспільстві. Засновник так званої «соціології конфлікту» («Konfliktsoziologie») обстоював тезу, що носій чужості є виразником підвищеної об'єктивності, бо живе в «синтезі близького й далекого» [9, с. 766]. Такий погляд на соціальні протиріччя був особливо близький І. Бахманн. Вона, відчуючи ментальну дистанцію до Австрії як своєї Батьківщини, упродовж життя прагнула пізнавати культури споріднених (німецький, швейцарський) і неспоріднених (італійський, словенський, французький, американський) народів. При цьому авторка прагнула увиразнити риси їхньої ідентичності.

Зацікавлення знаковістю культурно-регіональної самобутності значною мірою було задане місцем народження І. Бахманн. Це – місто Клагенфурт у Каринтії, що на помежів'ї Австрії з Італією та Словенією. Цей факт істотно вплинув на формування мистецького світогляду письменниці. «Своє юнацтво, – згадувала І. Бахманн, – я провела у Каринтії, на півдні, на кордоні, у долині, що має дві назви – німецьку та словенську. А будинок, у якому поколіннями мешкали мої предки – австрійці та венеди, – ще й понині має чужозвучну назву. Отже, побіля одного кордону знов кордон: кордон мови; я була вдома і тут, і там, серед історій про добрих і злих духів двох і трьох країн, бо ж за горами, на відстані години шляху, лежить уже Італія» [7, с. 301]. Тут варто додати: чужими й зайвими в суспільному та культурному житті Австрії почувала себе ціла низка визначних постатей. Серед них – І. Айхінгер, Г. К. Артманн, П. Гандке, М. Голцер, Г. Ф. Йонке, Г. Рюм. Як і І. Бахманн, вони свідомо подалися на чужину й були змушені адаптуватися до відмінних суспільно-політичних і культурних систем у ролі письменників-емігрантів.

Персонажі І. Бахманн – це не тільки об'єкти авторської волі, а й суб'єкти на рівні «Я-особи». Тому позиція автора не акцентується, а здебільшого залишається в підтексті. Відштовхуючись від його смислів, читач має можливість самотійно добудовувати естетичні ряди епізодів, думок і станів героїв. Австрійська письменниця не ставила собі за самоціль розтлумачити реципієнтові закони, що діють у навколишньому середовищі. В аспекті психології її бачення вибудовується переважно на підґрунті домінування імморальної природи у вчинках дійових осіб. При цьому емоційні переживання наратора зведені до мінімуму. Це

призводить до втрати зримої мотивації більшості дій та імпульсивних сплесків героїв. Засоби зображення підпорядковані конкретній меті, а саме: втілити за допомогою вимислу ідейно-естетичний задум так, аби він набув життєвої й художньої переконливості. Відтак у малій прозі І. Бахманн знакову роль відіграють асоціативні зв'язки, споглядальні та споминальні настрої. «Простори пригадування, – аргументовано увиразнила Л. Цибенко, – важливі у формуванні ментального простору письменниці (І. Бахманн – І. З.) загалом, тобто простору свідомості творчої особистості, окресленого горизонтами її життєвого світу. Чільне місце посідає серед них «мислений ландшафт» дитинства» [5, с. 232].

Взірцем вмотивованого поєднання виокремлених чинників є оповідання «Юність в одному австрійському місті» («Jugend in einer österreichischen Stadt», 1959) І. Бахманн. Цей ранній текст позбавлений лінійного й лаконічного викладу сюжетної лінії. Її пов'язь з дійсністю підкреслюють топонімічні реалії: Дурхлассштрассе, Гензелштрассе, Бетховенштрассе, Кройцберг тощо. Орієнтуючись на досягнення художньої мети, авторка не копіювала відбиток реальності, а естетично освоювала життєвий матеріал. Тому у створеній нею мистецькій світобудові діють відмінні від тих, що панують у реальному довкіллі, соціальні, психологічні, часово-просторові закони й закономірності. Оповідь снується згідно з дикцією особистісних спогадів дитинства, що зумовлює елемент замовчуваності, недосказаності. Він досягається за допомогою фрагментизації реченєвих структур, які виписані на межі епічної поезії чи ліричної прози. Дитяче світосприйняття не порушується зримим утручанням у текстову тканину позиції зрілої людини зі сформованим світоглядом. Крім того, з переказуваних споминів і асоціативних ланцюгів образів і картин, які спонукають реципієнта до розбудови власних роздумів, проступає щільне зображення переломних миттєвостей у житті авторки – свідка буремних подій, що розгорталися під час війни в Клагенфурті.

В оповіданні «Юність в одному австрійському місті» І. Бахманн поєднує безособовий тип нарації з умовним «тепер» у розповідному часі. Механізм пам'яті реконструює пережите, відтворюючи у свідомості минулі враження, й надає йому ознак відсутності відстані від моменту оповіді. Своєрідність часовідчуття дає можливість І. Бахманн підкреслити відносність смислової наповненості життя людини в сполучі з точно вловленою психологією миті. Загалом це характерно для художньої практики знакових творців австрійської малої прози ХХ ст., приміром, Т. Бернгарда чи І. Айхінгера. Вона, за переконливим твердженням О. Астаф'єва, «охоплює ресурси пам'яті, політику примирення і їх осмислення – від ідеології і соціології до культури та мистецтва» [1, с. 342–343].

Аналізоване оповідання відкрило збірку «Тридцятий рік» («Das dreissigste Jahr», 1961). Примітно, що тут відсутні відкриті дидактичні акценти. Замість них – притчеподібні філософеми, сповнені екзистенційного смислу. Вони характерні й для решти текстів, що склали структуру дебютної прозової книжки І. Бахманн. Письменниця вибудувала в оповіданнях самотню концепцію зв'язків людини з довкіллям. Її вихідним пунктом є звільнення індивідуальної свідомості «Я-особи» від регламентованої зовні влади. Щоправда, І. Бахманн не виводить універсальної формули для усунення напруги в складних питаннях естетичного, етичного, політичного, ідеологічного вимірів. Натомість вона, максимально ущільнюючи мовні засоби, запропонувала читачеві низку розгалужених колізій: внутрішнє спустошення у взаєминах покоління «батьків» і «дітей» як ознака поствоєнних трансформацій суспільного характеру («Юність в одному австрійському місті»), дисгармонія між дійсним і бажаним («Тридцятий рік»), самореалізація батьків у дітях («Усе»), пошук гармонійного співіснування в одностатевому зв'язку («Крок до Гоморри»), профанація загальнолюдських вартостей («Між убивцями та божевільними»), дегуманізація гендерних стосунків («Ундіна вирушає»), утрата дієвості усталених мовленнєвих норм і смислових зв'язків («Вільдермут»).

І. Бахманн – активний послідовник світоглядних позицій австрійського філософа Людвіга Віттгенштайна (1889 – 1951). Відповідно вона цілеспрямовано утверджує у своїх прозових зразках тезу: світовий лад повинен відновитися в упорядкованості мови як комунікату істини; вербальні коди здатні покращити, підправити, збалансувати, оцінити, засудити, верифікувати дійсність. Отже, і складні суспільно-політичні питання можна позитивно вирішувати чи загострювати за допомогою мови, надаючи їм чітке або ж невиразне окреслення. У цьому сенсі доцільно звернутися до висловлювання австрійського новеліста й критика Фердінанда Кюрнбергера (1821 – 1879), яке Л. Віттгенштайн використав епіграфом до своєї праці «Логіко-філософський трактат» («Tractatus Logico-Philosophicus», 1921): «...все, що знане, а не лишень мимохіть почуте, можна втулити в три слова» [11, с. 5]. На перепоні до оновлення мови в післявоєнний час стоїть облуда, що таїться в пристосуванні, конформізмі, умовності. «З оновленою мовою, – наголосила І. Бахманн, – зустріч з дійсністю настає завжди там, де відбувається моральний, пізнавальний прорив...» [7, с. 192]. Авторка збірки «Тридцятий рік» застерігає: без оживлення моральних цінностей суспільство приречене на знищення. Звідси – загостреність проблеми суб'єктивної (бажаний, омріяний статус «Я-особи») та об'єктивної (дійсний статус «Я-особи») тожсамості людини як одиниці соціуму. Ця тема нерозривно пов'язана з реалізацією

естетичного коду упродовж творчого поступу І. Бахманн. З одного боку, мала місце здобута з першими творами популярність у літературно-мистецьких колах та читацького загалу, а з другого – ніколи не подолана внутрішня відчуженість, відстороненість, замкнутість.

Пошук письменниці власної ідентичності супроводжувався драматичними життєвими конфліктами та колізіями. Таким чином, прояви індивідуалістичних збурень і сумнівів відіграли чільну роль у її творчості, у тім числі малій прозі. Формування художньої стратегії австрійської письменниці щодо внутрішньої організації текстів малої епічної форми продиктоване життєвим досвідом відповідно логіці розгортання культурно-історичної ситуації у Західній Європі другої половини ХХ ст.

Завершуючи розмисли про змістову прагматику прозового тексту Інгеборг Бахманн, автор цих рядків висловлює подячні слова доктору філологічних наук, професору Григорію Клочеку за цінні поради впродовж 2001 – 2004 рр.; тоді судилося навчатися в аспірантурі Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка й виконати під науковим керівництвом професора Василя Марка дисертаційну роботу «Проза Емми Андієвської: психологічний дискурс».

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Астаф'єв О. Література австро-українського П'ємонт / Олександр Астаф'єв // Олександр Астаф'єв. Орнаменти слова: Розвідки, статті, рецензії ; [упорядкування, післямова М.І.Зимомря]. – Київ-Дрогобич: Посвіт, 2011. – С. 340–350.
2. Зимомря І. Австрійська мала проза ХХ століття : художня світобудова : [монографія] / Іван Зимомря ; [наук. ред. Р. Т. Гром'як]. – Дрогобич-Тернопіль: Посвіт, 2011. – 396 с.
3. Клочек Г. Внутрішня гармонізація художнього твору як чинник його цілісності та художньої довершеності / Григорій Клочек // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (літературознавство). – Кіровоград, 2012. – Вип. 111. – С. 3–11.
4. Левидов А. М. Автор – образ – читатель / А. М. Левидов. – Ленинград : Издательство Ленинградского университета, 1977. – 360 с.
5. Цибенко Л. Топографічна поетика Інгеборг Бахман: метагеографія письменницької уяви / Лариса Цибенко // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 2008. – Ч. 1. – Вип. 44. – С. 230–241.
6. Bachmann I. Ihr glücklichen Augen / Ingeborg Bachmann // I. Bachmann. Simultan : Erzählungen. – München-Zürich : Piper, 1991. – S. 77–96.
7. Bachmann I. Werke. Bd. 4., Essays, Reden, Vermischte Schriften / Ingeborg Bachmann ; [hrsg. von Christine Koschel, Inge von Weidenbaum, Clemens Münster]. – München-Zürich : Piper, 1978. – 541 S.
8. Krzysztoforska-Weisswasser Z. Obraz i problemy kobiet we współczesnej literaturze austriackiej / Zofia Krzysztoforska-Weisswasser // Wiek Kobiety w literaturze ; [pod redakcją Jadwigi Zacharskiej, Marka Kochanowskiego]. – Białystok : Trans Humana, 2002. – S. 307–321.

9. Simmel G. Gesamtausgabe. Band 11. Soziologie. Untersuchungen über die Formen der Vergesellschaftung / Georg Simmel. – Berlin : Suhrkamp, 1992. – 1051 S.

10. Weiss W. Zwischenbilanz – österreichische Beiträge zur Gegenwartsliteratur / Walter Weiss // Literatur und Literaturgeschichte in Österreich ; [hrsg. von Ilona T. Erdélyi]. – Budapest : Akadémiai Kiadó, 1979. – S. 203–215.

11. Wittgenstein L. Tractatus logico-philosophicus : Logisch-philosophische Abhandlung / Ludwig Wittgenstein. – Frankfurt am Main : Suhrkamp, 2003. – 138 S.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Зимомря Іван Миколайович – доктор філологічних наук, професор кафедри германських мов і перекладознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: література зарубіжних країн, теорія літератури, перекладознавство.

ВИМІРИ ІДЕНТИЧНОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ СВІТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА КРІЗЬ ПРИЗМУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ РЕЦЕПЦІЇ

Микола ЗИМОМРЯ (Дрогобич)

У статті висвітлено змістові величини художнього світу Тараса Шевченка в німецькомовному культурному просторі на зламі XIX ст.

Ключові слова: творчість Тараса Шевченка, виміри ідентичності, художній світ, особливості рецепції та інтерпретації, дискурс взаємодії.

The article highlights the substantive values of the Taras Shevchenko's artistic world in the German-speaking cultural areal at the turn of the nineteenth century.

Key words: the works of Taras Shevchenko, dimensions of identity, the artistic world, peculiarities of reception and interpretation, discourse of interaction.

Різноманітні виміри й ознаки впливають на узгодження змістових величин тексту. Якщо йдеться про художній світ Тараса Шевченка, то тут має місце особлива внутрішня спрямованість, чи не в першу чергу, на семантичну відкритість означуваного смислотворення та його визначальних сенсів. Як на моє переконання, слушного висновку дійшов у статті «Трактат Івана Франка «Із секретів поетичної творчості» як предтеча української рецептивної поетики» визначний український літературознавець Григорій Ключек: «Художність тексту визначається мірою його тотальної змобілізованості (його системною організованістю) на «зарядження» читача певними смислами та емоціями» [5, с. 43]. Поетична спадщина Тараса Шевченка справедливо може сприйматися, власне, як система багатозначного зростання згаданого «зарядження». Мистецька сутність Шевченкової поезії спроможна актуалізувати кожний факт у межах комунікативної події. Згадаймо, приміром, такі промовисті

ЗМІСТ

ПАХАРЕНКО Василь. ОБОРОНЕЦЬ ІСТИН «КОБЗАРЯ» (ШЕВЧЕНКОЗНАВЧА КОНЦЕПЦІЯ Г. КЛОЧЕКА)	3
ДРОЗДОВСЬКИЙ Дмитро. ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС ЯК ГОЛІСТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: РЕАЛІЗМ – МОДЕРНІЗМ – ПОСТМОДЕРНІЗМ – МЕТАМОДЕРНІЗМ (ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІ ПІДХОДИ ГРИГОРІЯ КЛОЧЕКА).....	8
КЛОЧЕК Григорій. ВІЗУАЛЬНИЙ СВІТ ШЕВЧЕНКОВОЇ «МАРІЇ»	15
БЕРНАДСЬКА Ніна. РОМАН У ДІАЛОГАХ І МОНОЛОГАХ: УКРАЇНСЬКИЙ ВАРІАНТ	45
ГЕНЕРАЛЮК Леся. ЕКФРАЗИС У КОНТЕКСТІ CORRESPONDANCE DES ARTS	52
ГЛАДИР Юлія. САМООСМИСЛЕННЯ ЛІНИ КОСТЕНКО КРІЗЬ ПРИЗМУ ОПОЗИЦІЇ «НАРОД – АНТИНАРОД»	77
ГОЛЬНИК Оксана. ПРАКТИКА МОНОГРАФІЧНОГО ПОРТРЕТУВАННЯ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА (НА МАТЕРІАЛІ РОЗВІДОК ПРО Т.ШЕВЧЕНКА ТА М.ГОГОЛЯ)	86
ЗИМОМРЯ Іван. ЗМІСТОВА ПРАГМАТИКА ТЕКСТОВИХ СТРУКТУР ІНГЕБОРГ БАХМАНН.....	95
ЗИМОМРЯ Микола. ВИМІРИ ІДЕНТИЧНОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ СВІТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА КРІЗЬ ПРИЗМУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ РЕЦЕПЦІЇ	102
ЗУБАК Любов. ДРАМА МАРКА КРОПИВНИЦЬКОГО „ОЛЕСЯ” ЯК ВИЯВ НОВАТОРСЬКИХ ТЕНДЕНЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ДРАМАТУРГІЇ КІНЦЯ ХІХ СТОЛІТТЯ.....	113
КОЗІЙ Ольга. ХУДОЖНИЙ СВІТУ РОМАНУ ІВАНА ЧЕНДЕЯ «СКРИП КОЛИСКИ»: ЛЮДИНОЗНАВЧИЙ ТА НЕОМІФОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ.....	123
КОВПІК Світлана. КУЛІНАРНИЙ ПАТРІОТИЗМ В ОПОВІДАННІ МИХАЙЛА СТАРИЦЬКОГО «ВАРЕНИКИ»	133
КОЗЛОВ Анатолій. ПСИХООБРАЗ ПЕРСОНАЖА	140
КОРАБЛЕВ Александр. СМЫСЛ КАК ПОТРЕБНОСТЬ	146
КРАВЧЕНКО Оксана. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ЕСТЕТИЧНИЙ ОБ’ЄКТ»: ХРИСТІАНСЕН І БАХТІН.....	153
ЛАВРУСЕНКО Марія. МОВА ЯК ДЖЕРЕЛО РЕКОНСТРУКЦІЇ ДОХРИЯНСЬКИХ ЧАСІВ У НАУКОВО-ПОПУЛЯРНІЙ ПРОЗІ ДОКІЇ ГУМЕННОЇ ТА ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА.....	163
ЛЕВИЦЬКИЙ В’ячеслав. ХУДОЖНИЙ ПРОСТІР СТЕПУ ЯК СКЛАДНИК КИЇВСЬКОГО ТЕКСТУ	172
МАНОЙЛОВА Ольга. СЕМІОТИКА ОБРАЗУ СОНЦЯ У ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО	180
МАРКО Василь. ТАЇНА ПОЕТИЧНОГО СЛОВА... ..	186

МЕЙЗЕРСЬКА Тетяна. У СОКРОВЕННИХ ПОШУКАХ ПОТАЄМНОГО: ЕЗОТЕРИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА РОМАНУ О.СИЧА «UROBOROS»	206
МИХИДА Сергій. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КРЕАТИВНОСТІ.....	214
МОМОТ Неля. ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМ ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА ЯК КОНЦЕПЦІЯ ФІЛОСОФІЇ БУТТЯ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ «НЕСЧАСТНЫЙ»)	221
НАЄНКО Михайло. «ТЕНЬ» ДОСТОЕВСКОГО В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ «РАССТРЕЛЯННОГО ВОЗРОЖДЕНИЯ» (20-е годы XX ст.).....	230
НАХЛІК Євген. ЕТНОКУЛЬТУРНЕ РОЗРІЗНЕННЯ УКРАЇНЦІВ ТА РОСІЯН У ТВОРЧОСТІ ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО	237
НОВИКОВ Анатолій. ОБРАЗ УКРАЇНИ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА	247
ПАНЧЕНКО Володимир. «ДЯДЬКИ ОТЕЧЕСТВА ЧУЖОГО...» (ТАРАС ШЕВЧЕНКО ПРО УКРАЇНСЬКУ КВАЗІ-ЕЛІТУ І «КОЗАКА БЕЗВЕРХОГО»)	253
ПОЛЯРУШ Олег. ЛІРИЧНИЙ ДИПТИХ ПАВЛА ТИЧИНИ.....	261
ПРОСАЛОВА Віра. МУЗИКА В ЛІРИЦІ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА.....	270
РАЙБЕДЮК Галина. МІФОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ХУДОЖНЬОГО МИСЛЕННЯ ТАРАСА МЕЛЬНИЧУКА	278
РУСНАК Ірина. ПРОТИ «ЗАКОНУ, ЩО ВЕЛИТЬ УСІМ ПОРОДАМ ЗВІРІВ НОСИТИ ХВІСТ СЕРПОМ» (ДЕЩО ПРО НЕВІДОМУ ДРАМУ УЛАСА САМЧУКА).....	287
СЛІПУШКО Оксана. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ПОЕМІ «СОН»	297
ТАРАН Олег. МОТИВ ТВОРЧОСТІ ЯК ІНСТИНКТУ В ХУДОЖНЬОМУ СВІТІ ЛІНИ КОСТЕНКО	303
ТКАЧЕНКО Анатолій. ЗАКОН ЗОЗУЛИНИХ ЯЄЦЬ, АБО КАНЦЕЛЯРИТ І КАЛЬКИ У... ФІЛОЛОГІВ	309
ТКАЧЕНКО Ірина. ОБРАЗНІ ПАРАДИГМИ СТЕПУ ЯК ТОПОСУ КОХАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ	319
ТОКМАНЬ Ганна. ОБРАЗ МОРЯ В ХУДОЖНІХ СВІТАХ ЛІРИКИ ВОЛОДИМИРА СВИДЗІНСЬКОГО ТА ЄВГЕНА ПЛУЖНИКА	326
ЦЕПА Олександра. НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ АВТОРА В ОСМИСЛЕННІ КАРТИНИ КОЛИШНЬОГО ПОНЕВОЛЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЙ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА 1837–1847 РОКІВ)	335
ЯМЧУК Павло. УКРАЇНСЬКА ХРИСТІЯНСЬКО-КОНСЕРВАТИВНА ІДЕЯ: РІЗНОАСПЕКТНА РЕЦЕПЦІЯ Й ВТІЛЕННЯ СУТНОСТІ В ОСТАННЬОМУ СТОЛІТТІ МИНУЛОГО Тисячоліття.....	346